ماناس

1 — توم

شينجاڭ ەل باسماسى

قىرعىز ەلىنىن تارىحىي ەپوسۇ

ماناس

1 – توم

ايتۇۇچۇ : جۉسۉپ ماماي

(ماناس سەمەتەي سەيتەك)

شئنجاڭ ەل باسماسى

图书在版编目(CIP)数据

玛纳斯/玉素甫·玛玛依演唱;新疆维吾尔自治区民间文艺家协会整理.
—乌鲁木齐:新疆人民出版社,2004.7
ISBN 7 - 228 - 08971 - 5
Ⅰ.玛...Ⅱ.①玉...②新...Ⅲ.柯尔克孜族－史诗－中国－柯尔克孜语(中国少数民族语言)
Ⅳ.I222.7
中国版本图书馆CIP数据核字(2004)第078084号

全国少数民族优秀图书出版资金资助项目

责任编辑:努肉孜·玉山阿力
阿不都拉依·吾斯满

责任校对:美丽克·努肉孜
哈丽妲·木沙
托尔坤·居买克
古丽亚·加合甫

封面设计:王洋

玛纳斯(柯尔克孜文)
(上册)
演唱:玉素甫·玛玛依

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码830001)
新疆新华印刷厂印刷
880×1194毫米 16开本 印张67.625 字数 1082千字
2005年8月第1版 2005年8月第1次印刷
印数:1 —— 3200

ISBN7 - 228 - 08971 - 5 定价:220.00元(全二册)

بۇل كىتەپ شىئنجاڭ ەل باسماسىنىن 1995 ـ جىلى 8 ـ اي 1 ـ باسماسى، 1995 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسىلۇۇسۇ بويۇنچا تۈزۈتۈپ باسىلدى.

本书根据新疆人民出版社 1995 年 8 月第 1 版, 1995 年 8 月第 1 次印刷本修订出版。

مامىلەكەتتىك از ساندۇۇ ۇلۇتتار وزوت كىتەپتەرىن باسمادان چىعارۇۇ قورۇنۇن جاردامىنا ەە بولدۇ.

جووپتۇۇ رەداكتورۇ: نورۇز ۇسونالى
ابدىراي وسمون

جووپتۇۇ كوررەكتورۇ: مالىكە نورۇز
حالىدە مۇسا
توركۇن جۇموك
گۇلۇيا جاقىبالى

مۇقاباسىن جاساعان: ۋاڭ ياڭ

ماناس

1 ـ توم

ايتۇۇچۇ: جۇسۇپ ماماي

شىئنجاڭ ەل باسماسى باستىردى
(ۇرۇمچۇ شارى تۇشتۇك ازاتتىق جولۇ №348)
شىئنجاڭ شىئنحۋا باسما زاۋوتۇندا باسىلدى
فورماتى: 1194 × 889 م م 1/16 ؛ باسما تاباعى: 67.625
2005 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسماسى
2005 ـ جىل 8 ـ اي 1 ـ باسىلۇۇسۇ
تىراجى: 3200 ــــ 1

ISBN 7 – 228 – 08971 – 5
بااسى: 220.00 يۇان (ەكى توم)

جاۋاپتى رەداكتورى : نۇرۇز ۋسىنالى
ابدىراي وسمون

جاۋاپتى كوررەكتورى : مالىكە ، حالىدە
تۇركۇن ، گۇلۋيا

مۇقاباسىن جاساعان : ۋاڭ ياڭ

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

责任编辑 努肉孜·玉山阿力
阿不都拉依·吾斯满

责任校对 美丽克 哈丽妲
托尔坤 古丽亚

封面设计 王 洋

شئنجاڭ ۇيعۇر اپتونوم رايوندۇق ەل ووز ادابئيات - كوركوم ونورچۇلور قوومۇ جاعنان باسماعا دايندالدى .

«ماناس» ەپوسۇنۇن 1 - ىرەتكى رەداكسيالىق كوللەگياسى

كوللەگيا مۇدۇرۇ : شارشەبەك سىدىق

ورۇن باسارلارى : ساكەن ومۇر ، ليۇفاجۇن، ىرىسبەك ابىعان ، ورعالچا قىدىرباي، سەيپىدىن قىلىچبەك ، ماكەلەك ومۇرباي

مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : اسانباي ماتئلى ، نورۇز ۇسونالى ، نىياز جاقىپ ، توقتونىياز ابدىلدا ، تۇرعانباي قىلىچبەك ، جۇماقادىر جاقىپ ، جۇمالاي جۇسۇپ ، قالەش جەەنالى ، مامەتاسان توروعۇل ، مامبەتاسان ەرگى ، وشۇر مامبەت ، شاڭ شئجىڭ

ماسلەتچىلەر : ۇسويۇن اجى ، انۇار بايتۇر

«ماناس» ەپوسۇنۇن 2 - ىرەتكى رەداكسيالىق كوللەگياسى

كوللەگيا مۇدۇرۇ : شارشەبەك سىدىق

ورۇن باسارلارى : ليۇفاجۇن ، نورۇز ۇسونالى ، ماكەلەك ومۇرباي ، ىرىسبەك ابىعان

مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : اسانباي ماتئلى ، توقتونىياز ابدىلدا ، توقتوسۇن بايتۇر ، تولقۇن تۇردۇ ، تۇرعانباي قىلىچبەك ، جاقىبالى باياليەۋ ، جااسىن ايداربەك ، جۇماقادىر جاقىپ ، جۇمالاي جۇسۇپ ، جۇسۇپ ماماي ، قالەش جەەنالى .

بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇعا جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۇرۇپپاسى

ارداق گۇرۇپپا باشچىسى : شارشەبەك سىدىق
گۇرۇپپا باشچىسى : مامبەتاسان توقتالى
ورۇن باسارلارى : قابدەن قادىر ، ورۇگۇل جاپار
مۇچولورۇ (الىپبە تارتئبى بويۇنچا بەرىلدى) : ابدىراي وسمون ، ادىل جۇماتۇردۇ ، نورۇز ۇسونالى ، توقتوبۇبۇ ىساق ، ماكەلەك ومۇرباي ، ماشيۇگۇ ، سابىرجان تۇرعانباي ، ىساقبەك بەيشەنبەك

« ماناس » ەپوسۇنۇن قايتا باسلۇۇسۇ جونۇندو

«ماناس» —— قىرعىز ەلىنىن ۅتۉ ۉزاق دووىرلوردوعۇ جاشوو - تىرىچىلىگىنىن جالپى مازمۇندارىن ۅز ىچىنە قامتىعان باالتىرلىق ەپوس. ماملەكەت ىچىندە بولسۇن، ەل ارادا بولسۇن، ئىلىم سالاالسىنا اتتىن قاشقاسىنداي تاانىمال بولعون ايتىلۇۇ ۅقۇمۇشتۇۇلاردىن باردىعى بىردەي «ماناس» ەپوسۇن قىرعىز تۇرمۇشۇنۇن كوپ جاقتىلۇۇ ەنسىكلوپەدياسى دەپ داڭازالاشۇۇدا. كولومۇ جاعىنان ەبەگەيسىز چوڭ بولعون بۇل ەپوس اتا مەكەنىبىز جاعىنان «ماملەكەت كوحارى» دەپ ازدەكتەلىپ، جۇڭحۇا ۉلۇتتارىنىن مادانىيات قازىناسىنداعى باا جەتكىس بايلىق دەپ داڭازالانىپ ەلە قالباستان، دۉينۅ مادانىيات قازىناسىنداعى قىمباتتۇۇ بايلىق دەپ دا داڭازالانۇۇدا. انىن قالىپتانعانىنا مىڭ جىل بولعوندۇعۇ ۅقۇمۇشتۇۇلار جاعىنان بىردەي مويۇندالىپ، بىرىككەن ماملەكەتتەر ۉيۇمۇ 1996 - جىلدى «ماناس جىلى» دەپ ەرەكچە ەسكەرتتى.

ۉزاق دووىرلور بارىشىندا ەل جاعىنان جاراتىلىپ، «بايىرقىدان قالعان، بالدارى جىيناپ العان؛ ۉرۇۇقتاپ ۉلام ۅنگون، ۉرماتتاپ ەلى كونگون؛ ۉلامادان ۉققان، ۉلام بىرگە جۇققان؛ قارىلار ايتىپ بەرگەن، قالتىرباي ىرووۅن تەرگەن، قانچا قىلىم ۅتسۅدا، قالباي بىرگە كەلگەن» بۇل ۉلۇۇ جوموق قانچالاعان كىشىلەر جاعىنان ايتىلىپ، قانچالاعان قىلىمداردى باشىنان ۅتكورگوندۉگۉ ۉچۉن، ال كوپ ۋارىيانتتۇۇ بولۇپ تۉپتولگون، بىروق بۇ كوپ ۋارىيانتتار «باشقى تەماسى مەنەن نەگىزگى ئىديياسىنىن بىردەيلىگى، سيۇجەتتىك لىنياسىنىن ۅقشوشتۇعۇ، ۅڭ - تەسكەرى كەيىپكەرلەرىنىن بىردەي باالانىشى جانا تۉشۉندۉرۉلۉشۉ» سىياقتۇۇ ۅزۅكتۉۉ جاقتاردا نەگىزىنەن بىردەي جە جاقىن كەلسە دا ، ار بىر ۋارىيانتتىن ۅزۉندۉك ەرەكچەلىكتەرى ابدان ايقىن ساقتالعان. مىنا بۇل ەل ووز ادابىياتىنىن جازما ادابىياتتان ايىرمالانىپ تۇراتۇرعان نەگىزگى بارقتارىنىن بىرى.

كوپ ۋارىيانتتۇۇ ۉشۇل «ماناس» ەپوسۇنۇن اقساقال ۋارىيانتتارىنىن بىرى بولعون جۉسۉپ ماماي ۋارىيانتى باسمابىز جاعىنان 1984 - جىلدان باشتاپ، ىلگەرى - كىيىن بولۇپ 1995 - جىلى 32 فورماتتۇۇ 18 كىتەپ قىلىنىپ باسمادان چىعىپ، قالىڭ قىرعىز ۅقۇرماندارى مەنەن جۉز كورۉشكون. جۉسۉپ ماماي ايتقان بۇل «ماناس» جالپى 230 مىڭ ساپتان اشۇۇن بولۇپ ، ال ماناس، سەمەتەي، سەيتەك، كەنەنىم، سەيىت، اسىلباچا - بەكباچا (ەگىز بالا)، سومبىلەك، چىگىنتەيلەردەن تۇرعان سەگىز ۉرپاقتى ۅز ىچىنە قامتىعان. بۇل سەگىز ۉرپاقتى ۅز ىچىنە العان 18 كىتەپ جالپى جونۇنان «ماناس» اتالىپ، «ماناس» 4 كىتەپ، «سەمەتەي» 3 كىتەپ، «سەيتەك» 2 كىتەپ، «كەنەنىم» 2 كىتەپ، «سەيىت» 2 كىتەپ، «اسىلباچا - بەكباچا» 3 كىتەپ، «سومبىلەك» مەنەن «چىگىنتەي» لەردىن ار بىرى بىردەن كىتەپ قىلىنعان.

باسمابىز بۇل ىرەت 32 فورماتتۇۇ ۅشول 18 كىتەپتى 16 فورماتتۇۇ ەكى چوڭ توم قىلىپ قايتا باسىپ چىعاردى. بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇعا قاتىشتۇۇ بولعون تومونكۉ ىشتەردى قالىڭ ۅقۇرماندارعا تۉيۇنتا كەتۉۉنۉ ىلايىق كوردۉك.

1. الدىنقى قىلىمدىن 80 - جىلدارى ەلە اپتونوم رايوندۇق پارتكوم مەنەن ەل ۅكۉموتۉ جۉسۉپ ماماي ۋارىيانتىنداعى سەگىز ۉرپاقتۇۇ «ماناس» ەپوسۇن باسمادان چىعارۇۇعا ايرىقچا كوڭۉل بۇرۇپ، اپتونوم رايوندۇن، اپتونوم رايوندۇق پارتكوم ۋگۉت بولۉمۉنۉن، اپتونوم رايوندۇق ادابىيات - كوركوم ۅنورچۇلور بىرلەشمەسىنىن، شىنجاڭ ەل باسماسىنىن جەتەكچىلەرىنەن جانا قاتىشتۇۇ ماماندار دان قۇرالعان «اپتونوم رايوندۇق 〈 ماناس 〉قىزماتىنا

جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۉرۉپپاسى» ن قۇرۇپ، «ماناس» تىن بارلىق ىشتەرى وشول گۉرۉپپانىن جەتەكچىلىگىندە بىر كەلكى الىپ بارىلعان، كونكرەت قىزماتتار وشول گۉرۉپپا استىندا قۇرۇلعان ئشقانا جاعىنان اتقارىلعان بولۇچۇ.

«ماناس» ەپوسۇنۇن ارقايسى جاقتاردان ويدوعۇداي دايارداليپ، باسمادان ويدوعۇداي جاقشى چىعۇۇسۇ ۉچۉن، جەتەكچىلىك گۉرۉپپاسى ار ۉلۉت، ار سالاا ئلىمپوزدورۇنان قاتنىشتىرىلعان 21 كىشىدەن قۇرالعان رەداكسىيالىق كوللەگىياسىن ۉيۇشتۇرۇپ، انى اپتونوم رايوندۇق ەل ادابئيات - كوركوم ونورچۇلور قوومۇ جاعىنان باسماعا دايىندالعان ارگىنالدى «ماناس» تىن تۆپكۆ قول جازماسىنا بىرمە - بىر سالىشتىرىپ بەكىتۆۆ قىزماتىنا جووپتۇۇ قىلعان. بۇل كوللەگىيا ەپوستۇن «ماناس» جانا «سەمەتەي» بولۆكتورۆن سالىشتىرىپ بەكىتكەن. كىيىن (1986 - جىلى) وشول كەزدەگى قىزمات جاعدايى مەنەن قىزمات زارىلچىلىعىنا قاراي رەدكوللەگىياعا قاراتا كەبىر تەڭشوولور الىپ بارىلعان. 16 كىشىدەن قۇرالعان ەكىنچى ىرەتكى بۇ كوللەگىيا ەپوستۇن ۉچۆنچۆ بولۆمۆ «سەيتەك» تەن باشتاپ ەڭ سوڭعۇ بولۆمۆ « چىگىنتەي » گە چەيىن بارلىعىن تۆپكۆ قول جازماعا بىرمە - بىر سالىشتىرىپ بەكىتۆۆ جۇمۇشۇن بۆتۆرگون. ەرەكچە ايتا كەتەربىز، ماناسچى جۆسۆپ ماماي وشول ەكى ىرەتكى كوللەگىيا مەنەن باشتان - اياق بىرگە بولۇپ، باسماعا دايىندالعان ارگىنال مەنەن ورۆنۆن قول جازماسىن بىرمە - بىر سالىشتىرىپ بەكىتۆۆگو سىزىل قاتىشقان.

2. «ماناس» تىن الدىنقى ەكى كىتەبى («ماناس» تىن 1 - كىتەبى مەنەن «سەمەتەي» دىن 1 - كىتەبى) العاچ باسمادان چىققان وشول 1984 - جىلدارى ۉشۇل قىزماتقا قاتىشقان ورۇن جانا جەكەلەردىن —— بارىدىعىبىزدىن تەڭ ەلە تاجرىيباسىزدىعىبىزدان وشول ەكى كىتەپتە ماناسچى ايتقان تۆپ نۇسقاعا توپ كەلبەي قالۇۇداي چەكىلىكتەردىن ساقتالعاندىعى سەزىلدى. ۉشۇل ابالعا قاراي بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇ جۇمۇشۇ ۉچۆن اتايىن ۉيۇشتۇرۇلعان «ماناس» ەپوسۇنۇن قايتا باسىلۇۇسۇنا جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۉرۉپپاسى قايتا - قايتا كەڭەشۆۆ، قاتنىشتۇۇ ورۇندار باش قوشۇپ اقىلداشۇۇ، ماناسچىنىن پىكىرىن الۇۇ ارقىلۇۇ وشول ەكى كىتەپ ماناسچى ايتقان تۆپ نۇسقاسىنا كەلتىرىلىپ، بايىرقى چىعارمالاردىن تۆپ نۇسقاسىنا ادال بولۇۇ پىرىنسىبى ىشكە اشىرىلدى.

3. «ماناس» ەپوسۇن ەكى چوڭ توم قىلىپ قايتا باسۇۇدا ۉشۇل ىرەتكى قىزماتتاردى جاقشى ىشتوو ۉچۆن، قاتنىشتۇۇ ورۇندار جانا قاتنىشتۇۇ ماماندان قۇرالعان 12 كىشىلىك «ماناس» ەپوسۇنۇن قايتا باسىلۇۇسۇنا جەتەكچىلىك قىلۇۇ گۉرۉپپاسى ۉيۇشتۇرۇلۇپ، بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇ ۉشۇل گۉرۉپپانىن كوللەكتىپ چەچىمى ارقىلۇۇ الىپ بارىلدى. ۉشۇل ىرەتكى گۉرۉپپانىن بىر نەچە ىرەتكى تالقۇۇسۇ جانا قاتنىشتۇۇ ورۇنداردىن پىكىرىن الۇۇ ارقىلۇۇ مۇردا چىققان جالپى ەلە 18 كىتەپتە كورۆلگون بارلىق جاقتارداعى چەكىلىكتەر مەنەن جازدىمدىقتار تۆزوتۆلدۆ. بۇل جاعىندا ماناسچىدان پىكىر الۇۇعا ايرىقچا كوڭۆل بۇرۇلدۇ. باسماىبىزدىن قىرعىز رەداكسىياسىنىن قىزماتتارىنا جووپتۇۇ ورۇن باسار باشقى رەداكتورۇ قابدەن مىرزا مەنەن باسمابىز ۉنۆمۆرسال ئشقاناسىنىن ورۇن باسار مۇدۇرۇ ابدىراي مىرزا اتايىن السقى اقچئي جەرگەسىنە بارىپ، ماناسچى جۆسۆپ ماماي مەنەن ۉچۇراشىپ، انىن قىمباتتۇۇ پىكىرلەرىن الىپ كەلىشتى.

4. بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇدا ار بىر تومدۇن قالىڭدىق بارقىنىن چوڭ بولۇپ كەتپەستىگى نازارعا الىنىپ، ماناس، سەمەتەي، سەيتەكتەن تۇرعان الدىنقى ۉچ ۉرپاق بىرىنچى توم؛ كەنەنىم، سەيىت، اسىلباچا - بەكباچا، سومبىلەك، چىگىنتەيدەن تۇرعان كىيىنكى بەش ۉرپاق ەكىنچى توم قىلىندى.

5. مۇرداعى 18 كىتەپ قىلىنعان بىرىنچى باسىلۇۇسۇندا وتو كوپ بولبوسودا، بەلگىلۆۆ ساندا ەسكەرتۆۆلور بەرىلگەن بولۇچۇ. بىزىلدووچۇلور مەنەن وقۇرمانداردىن وي ورۆشۆنۆن چەكتەمەگە جولۇعۇپ قالباستىعى ۉچۆن، بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇدا وشول ەسكەرتۆۆلوردۆن بارىدىعى الىپ تاشتالدى.

6. ەپوستوعۇ بايىرقى دوورلورعو تاالدىق بولعون «ويشۇن، ۉيشۆن، ۉسۇن، ۉسسۇن، ۉيسۇن؛ چىدەن، كىدەن، كىدان» سياقتۇۇ ەل اتتارى، «انجىدان، انجىيان، انجان؛ جاركەن، جەركەن» سىياقتۇۇ جەر اتتارى،

«تۋندۋك، تۋشتۋك، شمال، جانۇپ» دەگەنگە وقشوش سوزدور بئر كەلكلەشتىرىلبەستەن، ارتۋردۋۋ ايتىلىشتارىنىن باردىعى وز باتى بەرىلدى. مۇۇن جانا ىرعاق زارىلچىلىعىنان ۇلام «سەيتەك، سەيىت» دەگەن اتتاردىن بئر ۋندۋۋ تىبىش قوشۇلۇپ «سەيىتەك، سەيىتى، سەيىتىم» دەپ ايتىلعان تۋرلورۋ وز باتى بەرىلدى. بايىرقى قىرعىزداردىن سۋيلوو اداتى بويۇنچا ايتىلعان «باقتا، بەيىل، بوو» دەگەنگە وقشوش سوزدور بۋگۋنكۋ ەملا ەرەجەسى بويۇنچا «پاحتا، پەيىل، بۇعا» دەلبەستەن، وز ايتىمى بويۇنچا اينان ساقتالدى. بئرىنچى ىرەتكى باسىلۇۇسۇنداعى 18 كىتەپتە ازىرقى ەملا ەرەجەسى بويۇنچا ەنچىلۋۋ اتتاردىن قوشۇپ جازىلىشىنا عانا كوڭۋل بۇرۇلۇپ، الاردىن مانئسىنىن تاق بولۇشۇ مەنەن تىبىشتاردىن وز ارا شايكەشۋۋسۋنو جەڭىل قارالعان. بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇدا كىيىنكى ەكى قۇبۇلۇش نەگىز قىلىنىپ، مۇردا «كوگالا (كوكچونۋن اتى)، كوگويدۇك، بالىعارت، كوگارت، سارارقا، اعەركەچ، الدايعىر، اعىبىق، اعئيىن، اعىنەك» دەپ الىنعان سوزدور سىياقتۇۇلار بۇل ىرەت «كوك الا، كوك ويدۇك، بالىق ارت، كوك ارت، سارى ارقا، اق ەركەچ، الدى ايعىر، اق بىيىق، اق ئيىن، اق ىنەك» دەگەن سىياقتۇۇ فورمالاردا الىندى. ال ەمى ايرىم ەنچىلۋۋ اتتار ووز ەكى ايتىمداعى بئر ۋندۋۋ تىبىشى تۋشۇپ قالىپ ايتىلعان تۋرۋ جە قاتقالاڭ ۋنسۋز تىبىشى جۇمشارىپ ايتىلعان تۋرۋ بويۇنچا الىندى. ماسەلەن، قىرق قاناتتۇۇ قارالات (قارا الا ات ەمەس)، المابەتتىن سارالا (سارى الا ەمەس) جە ايسارالا (اي سارى الا ەمەس)، العارا (القارا ەمەس)، قىلعارا (قىلقارا ەمەس)، جويعارا (جويقارا ەمەس)، قاراعۇل (قاراقۇل ەمەس)...

جالپىلاشتىرىپ ايتقاندا، بۇل ىرەتكى قايتا باسۇۇدا «ماناس» تى مازمۇن جانا ىقما جاقتاردان ەلە تۋپ نۇسقاسىنا ادال بولۇۇنۇ ىشكە اشىرىپ قالباستان، جازۇۇ فورماسى جاعىنان دا مۋمكۋندۋكتۋن بارىنچا وز قالىبىن ساقتووعو تىرىشتىق. بۇل جاقتارىندا ازىرقى گىراماتىكالىق ەرەجەلەرىبىز بويۇنچا بولبوي قالعان ىشتەردى تىلچىلەرىبىزدىن، وقۇرماندارىبىزدىن تۇۇرا تۋشۋنۋۋسۋن ۋمۋت قىلابىز. اتىكەنى جازۇۇدا مىنداي ابالداردىن ساقتالۇۇسۇ بايىرقى چىعارمالاردىن جانا پويەزىيانىن تالابى.

«ماناس» ەپوسۇنۇن بۇل ىرەتكى قايتا باسىلۇۇسۇن ارقايىسى جاقتاردان قولدوعون، سووموولدوگون جانا جاردامىن تىيگىزگەن اپتونوم رايوندۇق پارتكوم ۋگۋت بولۋمۋ، اپتونوم رايوندۇق ۇلۇت - دئن ىشتەرى كومىتەتى، اپتونوم رايوندۇق ماليا نازاراتى، اپتونوم رايوندۇق احبارات -باسما سوز ئداراسى، قىزىلسۇۇ قىرعىز اپتونوم وبلاستىق پارتكوم جانا ەل وكۋموتۋ سىياقتۇۇ ورگاندارعا چوڭ ىراقمات ايتابىز، ارى ىرازىلىعىبىزدى بىلدىرەبىز!

مىلدەت وور، ۇباقىت قىس بولعوندۇقتان، قۇدۇم ەلە ماناسچى ايتقانداي، «كەڭ دەڭىزدەي جوموقتۇ كەمەچەن كەچكەن» دىگىبىز ۋچۋن، بۇل ەكى تومدۇ ارقايىسى جاقتاردان ەچ قانداي وونسۇز بولدۇ دەپ ايتا البايبىز. بۇل جاعىن قالىڭ وقۇرماندارىن، ىزىلدووچۇلوردۇن تۇۇرا تۋشۋنۋپ، كەچىرۋۋلورۋن سۇرانابىز.

قانداي ەلە بولبوسۇن، ەلىبىزدىن تۋبولۋكتۋۋ مۇراسى، اتابىزدىن چالقىپ جاتقان كەڭ دەڭىزدەي ۇشۇل جوموعۇن ماناس دەگەن اتقا ىلايىق ولچويعون ەكى چوڭ توم قىلىپ، ەلىبىزگە تاپشىرا العانىبىزعا قۇبانابىز، ارى اندان توودوي - سۇۇداي سىيمىقتانابىز !

شئنجاڭ ەل باسماسى
2004 - جىل ئيۇل

مازمۇنۇ

ماناس

جوموق باشى 1
قىرعىزداردىن تارالشى 3
الووكەنىن قىرعىزعا سالعان قوردۇعۇ ، ماناستىن تورولۇشۇ 7
ماناستىن ات - تونۇ مەنەن قارۇۇ - جاراقتارىنىن دايىندالشى 22
ماناستىن اتقا مىنىشى ، كوگتوي مەنەن شوورۇقتۇن ەدەبىن بەرىشى 58
بادىكولدۇن قارماناپقا قول سالشى ، ماناستىن قارماناپقا بولۇشۇۇسۇ 92
ارانكتەگى تورت بااتىردىن كوكچوگو چابۇۇلۇ ، ماناستىن الاردى قايتا سۇرۇشۇ 101
ماناستىن قوقونعو اتتانىشى ، سىنچىبەكتىن باعىنىشى 118
بانۇس قاندىن ولۇشۇ ، كارىلىپتىن قاچىشى ، سىنچىبەكتىن تاشكەندە تاققا مىنىشى 127
ماناستىن قانىكەيگە ۋيلونۇشۇ 135
كوكوتويدۇن اشىنا ەلدىن چاقىرىلشى 145
قوگۇربايدىن اشتاعى زوردۇعۇ ، قوشويدۇن ماناسقا كىشى جىبەرىشى 152
ماناستىن كەلىپ اشتى باشقارىشى 159
اشتىن شان - شووكوتتورۇ 167
جولويدۇن اققۇلانىن بايگەسىن الا قاچىشى ، كوكچوكوزدۇن ماناستى اتىشى 185
كوكچوكوزدۇن شۇمدۇقتارى 195
ايجاگجۇندۇن جەگىلشى ، قۇتۇنايدىن تاققا مىنىشى 203
ۋربۇ باشتاعان التى قاندىن ماناسقا قات جىبەرىشى ، ماناستىن قالدايدىن شورۇن قاتىرىشى 211
المابەتتىن كوكچودون كەتىشى 221
ماناستىن تۇشۇ ، المابەتتىن كەلشى 232
ماناستىن المابەتتى الىپ قالشى 250
قانىكەيدىن الىندى بولۇشۇ ، المابەتتىن ارۇۇكەگە ۋيلونۇشۇ 259
ماناستىن ووعانعا جورتۇۇسۇ ، چىنااچانىن جەگىلشى 272
المابەتىن كوكچوكوزدۇ ولتۇرۇشۇ ، ايچۇروككو بەل قۇدا بولۇشۇ 292
ماناستىن جەتى قاندى چاقىرتىشى 298
قانداردىن كەلشى ، باقايدىن قان بولۇشۇ 315
ماناستىن بەيجىنگە اتتانىشى ، المابەتتىن قان بولۇشۇ 323
قوگۇربايدىن سيقىرلۇۇ قارۇولچۇلارى 337
المابەت مەنەن چۇباقتىن چاتاعى 352
چالعىنداعى بيگىلىكتەر 371

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

المامبەتتىن سىرعاق6ا جەر تالانتۋ‌ۋسۋ 387
اجاتتىن بويۋنداعى جايما توپ سالعىلاشۋ‌ۋلار 400
ماناس مەنەن قوڭۇربايدىن اجاتتىن بويۋندا بەتتەشۋ‌ۋسۋ ،
قوڭۇربايدىن بەيجىنگە كىرە قاچىشى 412
ەكى جاقتىن سوعۇشقا قامدانىشى 422
ورونعۇ مەنەن بورونچۇنۇن ولۇمۇ ، قاتارداعى بااتىرلاردىن العاچقى بەتتەشۋ‌ۋسۋ 428
قوڭۇربايدىن باش الامان ۇرۇشتا جولوي باشتاعان جەتى بااتىرىنان ايرىلىشى 441
چۇباقتىن قىرق جاڭجۇندۇن بالاسىن بايلاپ كەلىشى 450
قىرعىزدىن تاققا مىنىشى ، گۆلۆستون مەنەن قانكەلدىنىن تۇۇلۇشۇ 461
قوڭۇربايدىن ماناستى چابىشى 467
قوڭۇربايدىن شىپشايداردى الدىرىپ كەلىشى ، كوكچونۇن ولۇشۇ 473
بااتىرلاردىن ولۇمۇ 486
ماناستىن دۇينودون وتۇشۇ 501

سەمەتەي

ابىكە - كوبوشتۇن ماناستىن ايلىن چابىشى 521
سەمەتەيدىن تالاسقا بارىشى 533
سەمەتەيدىن اتا قونۇشۇنا ەە بولۇشۇ، قىرق چورونۇن قىرىلىشى 553
چىنقوجو - تولتويدۇن دۇموگۇ ، ايچۇروكتۇن ارعاسى 571
سەمەتەيدىن ايچۇروكتۇ الىشى 597
گۆلچورو مەنەن تولتويدۇن العاچقى بەتتەشۋ‌ۋسۋ 625
چىنقوجو مەنەن تولتويدۇن ولۇمۇ 643
توقتو سارتتىن ساتقىندىعى ، قوڭۇربايدىن چابۇۇلۇ 660
گۆلچورونۇن چالعىنى 671
گۆلچورو مەنەن قانچورونۇن قايراتى ، قىرعىزداردىن قول قۇراشى 686
كەڭقولدوعۇ قىزىل قىرعىن 700
قوڭۇربايدىن اتاقتاعى بااتىرلارىنان اجىراپ قايرا قاچىشى 711
كەرىمبايدىن چىققىنچىلىعى 720
قاراعۇلدۇن ولۇشۇ 730
بااتىرلاردىن كەڭەشى ، قىزىلۇيۇق دووۇن جەر جازدانىشى 742
گۆلچورو مەنەن مادىقاندىن قارماشۇۇسۇ 763
سەمەتەيدىن جالعىز كوزدۇۇ مادىكۆلدۇ سايىشى 785
قوڭۇربايدىن ولۇشۇ ، ۇۇساڭگەندىن دۇموگۇ 794
گۆلچورو مەنەن جۇباتايدىن قارماشۇۇسۇ 813
ۇمۇتويدۇن ورۇنچۇ كەلىپ ولۇشۇ ، سەمەتەيدىن تايبۇۇرۇلدۇ بەرىشى 825
قانچورونۇن قاستىعى ، سەمەتەيدىن قايىپ بولۇشۇ 835

سەيتەك

قانچورونۇن قان بولۇشۇ 857
قىيازدىن ايچۇروكتۇ الىشى ، ايچۇروكتۇن امالى 868

سەيتەكتىن تورولۇشۇ 884
سەيتەكتىن تەگى - جايىن بىلشى 899
ايچۇروكتۇن مومۇنجاندى كەلتىرىپ ، گۇلچورونۇ ايىقتىرىشى 922
سەيتەكتىن گۇلنارعا قۇدا بولۇشۇ 934
قىيازدىن ولۇشۇ 948
سەيتەكتىن تالاسقا كەلىپ قان بولۇشۇ 979
باقايدىن سۇراعى 996
قانىكەيدىن تايتورۇنۇ تولگوگو چابىشى 1004
سەمەتەيدىن تابىلىشى 1011
سارىبايدىن قىرعىزعا دۇموك سالىشى 1026
قىز قۇيالىنىن سارىبايدى جەڭىشى 1040
سەيتەكتىن قىز قۇيالىنى الىشى 1052
گۇلچورونۇن امئن قىزدى الىشى 1061

جومۇق باشى

ە ... ە ... ە ... ي
ىيتايىن باﺍتىر ماناستى ،
ﺍنىن ﺍرباقتارى قولدوسو ،
ىيتقانىم جالعان بولبوسو ،
جارىمى تۅگۅن ، جارىمى چىن ،
جارانداردىن كووۅنۉ ۋچۉن ،
جانىندا تۇرعان كىشى جوق ،
جالعانى مەنەن ئشى جوق ،
جابىراتىپ ىرداساق ،
جارانداردىن كووۅنۉ توق .
كۅبۉ تۅگۅن ، كۅبۉ چىن ،
كۅپچۉلۉكتۉن كووۅنۉ ۋچۉن ،
كۅرۉپ تۇرعان كىشى جوق ،
كۅبۅيتكۅن مەنەن ئشى جوق ،
كۉرپۉلدۅتۉپ ىرداساق ،
كۅپچۉلۉكتۉن كووۅنۉ توق .

ﺍتاگاردىن جوموعۇ
ىيتپاي قويسوق بولوبۇ ؟
ﺍتادان مۇراس ىر بولۇپ ،
ىيتىپ قالدىق وشونۇ .
ىيتىپ قۇمار جازباساق ،
« ﺍي ، قاپ » ىبىز تولوبۇ ؟
باباگاردىن جوموعۇ ،
باشتاساق كەلەر ورولۇ ،
باشتاباساق بولوبۇ ؟

بابابىزدان قالعان كەپ ،
باﺍرىن جەڭگەن بالبان كەپ ،
بارى - جوقتون ۇلۇۇ كەپ ،
بايچەچەكەي سۇلۇۇ كەپ ،
بايىرقىدان قالعان كەپ ،
بالدارى جىيناپ ﺍلعان كەپ ،
ۇرۇقتاپ ۇلام وۅنگۅن كەپ ،
ۇرماتتاپ ەلى كۅنگۅن كەپ .
ۇلامادان ۇققان كەپ ،
ۇلام بىرگە جۇققان كەپ ،
قارىلار ىيتىپ بەرگەن كەپ ،
قالتىرباي ىبىرووۅن تەرگەن كەپ ،
قانچا قىلىم وۅتسۅدا ،
قالباي بىرگە كەلگەن كەپ .

ﺍالامدان ﺍشقان سۅردۅۅ كەپ ،
ﺍسماندا كۅندۅن نۇردۇۇ كەپ ،
ىيدان ﺍچىق تۇرعان كەپ ،
ىيتا بەرسە تۅگۅنبۅس ،
ﺍرتى - ﺍرتىنان تۇۇعان كەپ .
ﺍدام ﺍتا ، ﺍبا ەنە ،
ﺍندان بەرى قاراتا ،
ﺍلدا نەچەن ەل وۅتتۅ ،
ﺍزار تۅمۅن جىل وۅتتۅ ،
پىلگە مىڭگەن شەر وۅتتۅ ،
بىلەگى كۅچتۅۅ ەر وۅتتۅ ،
ۇنۇتۇلباي ەستەلىپ ،
ماناس وۅڭدۅۅ كىم وۅتتۅ !

وشوندون بەرى قاراتا ،
توو ۇپۇراپ جەر بولدۇ ،
زوو ۇپۇراپ چەل بولدۇ ،
جەر جىرتىلىپ ساي بولدۇ ،
ساي قۇبۇلۇپ ساز بولدۇ ،
ﺍتابىز ماناس سىياقتۇۇ
ىيتىلىپ كەلگەن ﺍز بولدۇ !
ساز قوزعولۇپ كۅل بولدۇ ،
كۅل تۅگۅنۅپ چۅل بولدۇ ،
ﺍدىرلۇۇ جەرلەر قوو بولدۇ ،
ﺍق موڭگۉلۅر بۇزۇلدۇ ،
ﺍرىستان ماناس جوموعۇ
ﺍزىرعا چەيىن سوزۇلدۇ .

بۇۇدان ماناس جوموعۇ ،
بۇزۇلباعان ەل مەنەن ،
بۇرعاناقتۇۇ جەل مەنەن ،
بۇلبۇلداي تاتتۇۇ تئل مەنەن ،
بۇۇلۇقپاعان ۋن مەنەن ،
ﺍجدااردا ي سۅر مەنەن ،
ﺍرقىراعان جەل مەنەن ،
ۋيۅرلۅگۅن سەل مەنەن ،
ﺍچ قىيقىرىق چۇۇ مەنەن ،
ﺍسمان جارعان دۇۇ مەنەن ،
ﺍت جارىشىپ كەلگەن سۅز ،
باش بايگەنى ەڭگەن سۅز ،
ﺍسقار توودون ﺍشقان سۅز ،
ﺍرتىنان قۇۇپ جەتەالباي ،
ﺍسماندا بۇلۇت شاشقان سۅز ،
ىر دەڭىزىن كەچكەن سۅز ،
ىردىن بەرمەت شۇرۇسۇن ،
ﺍقىندار ﺍندان تەرگەن سۅز ،

بالدان تاتتۇۇ نەتكەن سوز ،
باارىن باسىپ كەتكەن سوز ،
بەلەس - بەلدەن بورووندوپ ،
بەش ۇدۇرعۇپ ۇتكون سوز .

بۇل جوموقتۇن ىچىندە ،
اىارى كوپ ،الپى كوپ ،
اىتىپ بولعۇس سالتى كوپ ،
اباىلاپ ۇق ، قالاىىق ،
اىىرتىپ اىتقان قالپى كوپ ؛
التىنى كوپ ، كۉمۉش كوپ ،
اتتانىپ جووعو جۉرۉش كوپ ،
جاپاا تارتقان قوردۇق كوپ ،
جانعا باتقان زوردۇق كوپ ؛
شامالدان كۉلۉك اتى كوپ ،
ساىدىرىپ بيمەي سااتى كوپ ،
وق ۇتپوگون تونۇ كوپ ،
ۇپول تووودوي چوگۇ كوپ ؛

وق تىشتەشمەي انتى كوپ ،
ۇيقۇ - قاىقى مانتى كوپ ،
چىرپىق قىرقماي شارتى كوپ ؛
اىتىپ ادام بىلگىسىز ،
جاراعىنىن اتى كوپ ،
اقىلى كوپ ، ۉلگۉ كوپ ،
ناساتى كوپ ، كۉلكۉ كوپ ؛
تولگوچۉ كوپ ، ئزچى كوپ ،
چەچەنى كوپ ، سىنچى كوپ ،
بوز تورعوىدوي بىجىراپ ،
بورۇمداپ اىتقان ىرچى كوپ ،
اي - االامعا سيىباعان ،
ار تۉردۉۉ نەچەن مۉلكۉ كوپ ؛
بەندەدەن ارتقان ۇزۇ كوپ ،
پەرىدەن العان قىزى كوپ ،
قۇبۇلۇپ كەتمەي ئشى كوپ ،
ۇلبوي جۉرگون كىشى كوپ ،
ساگوورۇ التىن قۇشۇ كوپ ،
ساىداعى قۇمدان سانى كوپ ،

ساقتالىپ كەلگەن ۇشۇ كەپ ،
قىرعىزدىن ساقتاپ كەلگەنى ،
سالتاناتتۇۇ قارا كوك .

جۉز جىلدا بولوت جەر جاگى ،
ەلۉۉ جىلدا ەل جاگى ،
ۇلام ۇقسا ۇقسام ، دەپ ،
ۇققان ساىىن كەپ جاگى ،
ەچەن قىلىم ۇتسودا ،
ەسكىربەي كەبى بوزوربوي ،
ەمگىچەكتى ەك جاگى .
انداي بولسو ، قالاىىق ،
مۇنۇ مىنداي تاشتاىلى ،
ماناس چىققان قىرعىزدىن
تارالىشىن باشتاىلى .

قىرعىزداردىن تارالشى

1 ـ اڭىز

ە... ە... ەي...
ۇلامادان ۇلاساق،
ۇلۇۇلاردان سۇراساق،
مۇرۇنقۇ ۅتكۅن چاقتاردا،
باتىش تۆندۆك جاقتاردا،
ەنەساي دەگەن جەر بولعون،
جەرى سونۇن كەڭ بولعون،
ۅزۅنۆ توقوي چەر بولعون،
تۅرلۅرۆ تۆلاڭ كۅر بولعون،
ەگىن ەكسە مول بولعون،
از ايداسا كۅپ بولعون،
وروونۇن بارى جىق تولعون،
ازىپ - توزۇپ بارعاندار،
بايىر الىپ توقتولعون،
باي - جاردىسى بىلگىسىز،
بارىنىن قاردى توق بولعون،
ەنەساي ەلىن باشقارعان،
قال ماماي دەگەن قان بولعون.
قان بولعوندو مامايعا،
«قال» دەگەنى جويۇلۇپ،
قان ماماي دەپ ات قونعون.
قان ماماي ۅزۆ ەرەكەن،
ايتقان كەبى ەم ەكەن.
وشول كەزدە دۇشمانى،
تەڭدەشىپ انى جەڭبەگەن،
ەنەسايدى قان ماماي،
ەچ دۇشمانعا بەربەگەن.
جىلدان - جىلعا جىل ۅتۆپ،
ەلى كەتتى كۅبۅيۆپ،
ارقايدان كەلىپ ولتۇرۇپ،
قىرق ۇرۇۇ بولدۇ بۅلۆنۆپ،
«قىرق ۇرۇۇلۇۇ ەلىم» ـ دەپ،
قان ماماي اعا ات قويدۇ.
قىرق ۇرۇۇنۇ باشقارىپ،
قان ماماي قىرق جىل
قان بولدۇ.
ەنەسايعا باشقا ەلدەن،
قاش قايتارعان بولبودۇ.
قىرق جىلعاچا بۇزۇلباي،
جىرعاپ جالپى وينودۇ.
بەش قاتىن الدى قان ماماي،
بىرىنەن دا بالا بولبودۇ.
كۅپ تۅرۅگۅن بئر قاتىن،
ەرى ۅلۆپ جەسىر قالعانى،
تۅرۅپ بەرەر بەكەن، دەپ،
قان ماماي انى العانى،
العانىنا جاراشا،
بئر ۇۇل تۅرۅپ سالعانى.
اتىن قويدۇ بۅدۅنۅ،
ۅتۅ سونۇن كۅرۅرگۅ.
بۅدۅنۅ كەلىپ توعۇزعا،
بوي تارتىپ كۅك جال جارداندى.
كىمدەر بولجوپ بىلە الات،
شۇم دۆنۆيۅ جالعاندى.
وورۇ چىرماپ مامايدى،
ونتوتۇپ الىن قويــبودۇ،
قايران جاندىن تەرەگىن،
اجال تارىپ قويعونۇ.
قان ماماي وشول ۅلگۅندۅ،
قالق چوعۇلۇپ كۅمگۅندۅ،
مەكەندەگەن جەر - جەردى،
قىرق ۇرۇۇ باردىق ەل كەلدى.
اق ساقالدۇۇ قارىسى،
ئش بىلگەندىن بارىسى،
ۇي مۆيۆزدۅپ ولتۇرۇپ،
جىيىن قۇرۇپ سالىشتى.
بۅدۅنۅنۆ چاقىرىپ،
ورتوسۇنا الىشتى.
جالتايــباس دەگەن بار ەكەن،
ايتقان كەبى شار ەكەن.
ـ ويۇمداعى كەپتى ايتام،
ولتۇرعان قالىڭ قالقعا ايتام،
قان مامايدىن بالاسى،
بۅدۅنۅ مىرزا، ساعا ايتام.
قان ماماي مىقتى قان ەلە،
قايراتى بار جان ەلە،
اقىلى جەتىك ار ىشكە،
ماقتاعانچا بار ەلە.
قاتىلعان دۇشمان قان بولۇپ،
قاتىعىن اندان جەەر ەلە.
ەنەسايدىن بويۇندا،
قان مامايدىن دوورۇندا،
قىرق ۇرۇۇ بئزدىن ەل ەلە،
ەنەساي بويۇ كەڭ بولدۇ،
ەگىن ەكسەك مول بولدۇ،
قاپتاپ قالىڭ قورووۇنۇ،
قايقالاعان قوي تولدۇ.
جايىلىپ جىلقى تۅر ـ تۅردۅ،
سۇۇ بويلوپ ۇيلار توپ بولدۇ.
ۅركۅچتۅرۆن قويقويتۇپ،
ساي - سايعا تۅۅلۅر جىق تولدۇ.

تورت تۉلۉك تۉتوپ ورۉشتو،
تەلەگەيى تەڭ بولدۇ.
قىدىرىپ جۉرگۉن ارقايدا،
قىرق ۇرۇۇ كەلىپ توپتولدۇ.
ۇرۇقتاپ ۉرۉن - بۇتاقتاپ،
قىرق ۇرۇۇ قىرق جۉز بولدۇ.
«قىرىلباي جووگدۇ قىرعىن» -
دەپ،
قىرق ۇرۇۇلۇۇ قىرق جۉزگو،
«قىرعىز» دەپ ماماي ات قويدۇ.
وشول كۉندۉن ۇشۇل كۉن،
قىرق ۇرۇۇ - قىرق جۉز ەلىنە،
«قىرعىز» دەگەن ات قوندۇ.
جىيىلىپ، قىرعىز، تۇراسىڭ،
ايتقان كەبىم ۇعاسىڭ.
قان مامايدىن جالعىزى،
بودونونۉ بوپولوپ،
قان كوتورۉپ الالى.
بىلەسىڭەر، بارىڭار،
بورۉ العاندىن بالاسى،
تئر جەبەي تۉلكۉ الاردى.
اتاسىنداي بالاسىن،
ەركە قىلىپ الالى،
ەل باشقارتىپ مىرزانى،
سەركە قىلىپ الالى.
وتۉپ كەتتى قان ماماي،
مىڭگەن اتىن جوورۇتپاي،
دۇشمانعا كەبەك الدىرباي،
ەلىنىن كوونۉن ووروۇتپاي.
مەن بىلگەندەن قان ماماي،
جازىقسىز قامچى چاپپادى،
جامان كەپ ەلگە ايتپادى،
ەلكىن قويۇپ ەل - جۇرتۇن،
ەلىرتىپ اتتاي تاپتادى،
ەگىن ەگىپ وروونو،
مالىن باعىپ تور - توردو،
جايناپ ەلدىن جاتقانى.
وشەنتىپ وتسو قان ماماي،
ۇۇلۇنان قاندىق تالاشىپ،
ايتا تۇرعان كەپ باربى؟!
جالتايباس ايتقان نۇسقا كەپ،
جالعانى جوق قىسقا كەپ،
قىرعىزدار قابىل الىپتىر،
بودونونۉ بوپولوپ،
قان كوتورۉپ سالىپتىر...

بودونو جۉردۉ قان بولۇپ،
ەل باشقارىپ زال بولۇپ،
مۇرداعىدان باي بولۇپ،
قىرعىزدىن كوونۉ جاي بولۇپ،
بودونو جارقىن اي بولۇپ،
اچىق جولۇ شار بولۇپ؛
ەلىنىن جولۇ كەڭ بولۇپ،
دۇشماندىن جولۇ تار بولۇپ،
بودونو وتتۉ دۉينودون،
قانچا جىلى قان بولۇپ.
بودونودون بوتوي دەپ،
ەركە بالا بولعونۇ.
ەركەلىگى قۇرۇسۇن،
ەلىنە ەەلىك بولبودۇ.
چىلدەي توزۇپ قىرعىزدار،
وچۉپ قايران جىلدىزدار،
ون بەش اتا ورتودو،
قايران قىرعىز قور بولدۇ.
ساپااسى كەتىپ، سانى ازداپ،
ساندالىپ كوچۉپ ساي - سايلاپ،
قانچا قىلىم وتكوندو،
انان قايتا وڭولدۇ.

ۇقمۇشتاشىپ، ۇعۇشۇپ،
چوعۇلۇشۇپ ۇيۇشۇپ،
بودونونۉن تۇقۇمۇ،
بويون دەگەن بالانى،
تۇۇ كوتورۉپ قان قويدۇ،
بويون قان دەپ ات قوندۇ.
بويون قاندان چايان قان،
چايان قاندان قاراقان،
قاراقاندان ۇرۇقتاپ،
وروزدۇ بااتىر تاراعان.
وروزدۇ بااتىر چوڭويۇپ،
ورت جالىنداي ەر بولدۇ.
ەتەك جايىپ ەل - جۇرتۇ،
ەر ۇۇلۇ مەنەن تەڭ بولدۇ.
تورت تۉلۉگۉ دۉركۉروپ،
جەرگە سىيباي مال تولدۇ.
قىلىمدان تانداپ قىز الدى،
ويموقتۇۇدان ۇز الدى،
ۇز العاندا بەشتى الدى؛
وروزدۇنۇن «بەش ۇز» - دەپ،
ەل ىچىندە كەپ قالدى.
چوڭ قاتىندان تۇۇلعان،
جاقىپ مەنەن شىعاي قان؛
ەكىنچى قاتىن بالدارى -
قاتاعان مەنەن قاتقالاڭ؛
ۉچۉنچۉ قاتىن توروپتۉر،
جامعىرچى مەنەن بالتانى؛
تورتۉنچۉ قاتىن توروپتۉر،
قاسىيەت مەنەن قالقانى؛
تەكەچى مەنەن قىزىلتاي -
كىچى قاتىن بالدارى.
وروزدۇنۇن ون ۇۇلۇ،
بەش قاتىندان تارادى.
وروزدۇ بااتىر ال كەزدە،
ەنەسايدى جەردەدى،
قاراقىتاي، قالماقتا،
دەگەلە مويۇن بەربەدى،
ايباتىنان قورقۇشۇپ،
ايلىنا دۇشمان كەلبەدى.
اربىپ مالى تولدوۉ،
ەچ جاماندىق كوربودۉ.
تۇقۇمۇ وسۉپ كوبويۉپ،
توقسون مىڭ ۉيلۉۉ ەل بولدۇ،

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com